

СТАНОВИЩЕ

От чл.-кор. Проф. д-р Атанас Атанасов

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност 15.11.01 „Социология“ в Института за изследване на общества и знанието.

Автор на дисертационния труд: Дарина Николаева Пейчева

Тема на дисертационния труд: „Методологически проблеми на качеството на емпиричното социологическо изследване. Примерен модел за оценка на качеството на емпирично социологическо изследване“.

Основание за представяне на становището е участие в научното жури за защита на дисертационния труд съгласно заповед № РД 09-116/06.06.2013 г. на директора на Института за изследване на общества и знанието.

1. Информация за кандидата и дисертационния труд

Дарина Пейчева е завършила бакалавърска степен „Социология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ през 2005 г. След това продължава обучението си в магистърска степен в УНСС, което завършва със защитена магистратура през 2007 г. Продължава обучението си, като започва докторантура в Института за изследване на общества и знанието през 2008 г.

Работи като стажант в Европейска фондация за подобряване на условията на труд и живот в гр. Дъблин, Ирландия (2011 – 2012 г.) изследовател по проект WALQING в ИИОЗ (2010 – 2012 г.) и асистент по проект TRANSWORLD в Университета в Манхайм, Германия (2012 – 2013 г.). В момента е консултант за България в WAGEINDICATOR FOUNDATION.

Д. Пейчева участва в три изследователски проекта, два от които са в чужбина (Ирландия и Германия).

Владее на свободно ниво английски език.

През 2013 г. започва преподавателска дейност като асистент в ПУ „Паисий Хилендарски“, гр. Пловдив.

Изследователските интереси на Д. Пейчева са насочени към методологията на ЕСИ, вкл. и на международните сравнителни изследвания. Това е и основанието да избере изследователска тема за качеството на емпиричното социологическо изследване.

Дисертационният труд е в обем 216 страници текстова част, организиран в четири глави с въведение. Всяка глава завършва с изводи, в които кратко и в обобщен вид се излагат заключенията от анализа в съответната глава. Накрая в дисертационния труд е направено общо заключение, в което в най-общ план са изложени основните резултати от изследователските търсения на докторанта, като е посочено, че с конструираният въпросник за самооценка е изграден примерен модел за цялостна оценка на качеството на конкретно ЕСИ (четвъртото издание на Европейското социална изследване в България) (с. 212). Въпросникът е даден в приложения (с.217-243).

За разработване на дисертационния труд са проучени голям брой литературни източници – 175 заглавия, от които 32 на български и 143 на английски език. Това са заглавия в методологията и методиката на ЕСИ, както и на статистическите изследвания, което показва, че Д. Пейчева е много добре запозната с постиженията и проблемите в изследваната от нея област на качеството на ЕСИ.

2. Оценка на научните и практическите резултати в дисертационния труд

В дисертационния труд, както и в автореферата са посочени приносите, които докторантът самооценява, че е постигнал в изследователската си работа. Три от тях са със значение за развитие на теорията и методологията на ЕСИ, а два са с практико-приложен характер. Приемам тези приносни моменти, които смятам, че са постигнати в следните направления:

- Систематизация на идеите и концепцията за качеството на статистическите изследвания и тяхното адаптиране за качеството на ЕСИ. Тук добре е обоснована и изведена като ключова концепцията за „Общата грешка на оценката” с очертаване на нейните предимства за качествата на ЕСИ и разбира се на ограниченията и предизвикателствата към изследователите за търсене на цялостно количествено измерване на ефектите на грешките върху резултатите на ЕСИ.
- Обосноваване на методологически решения за изграждане на инструментариум за цялостно оценяване на качеството на ЕСИ. Тук е изведена важната предпоставка, че качеството на емпиричната информация от ЕСИ зависи от качеството на процеса на ЕСИ – неговото планиране, организация, провеждане и механизми за контрол, което по-нататък води до необходимостта от стандартизация на процеса на ЕСИ.
- Изграждане на инструмент (въпросник) за самооценка на ЕСИ като примерен модел за цялостна оценка на качеството на ЕСИ. Той се основава на критични взаимствания от въпросника на Евростат и изисквания на международния стандарт за качество – ISO 20 252 (2006 г.), но се опитва да преодолее техни основни ограничения. Този инструмент за качеството може да намери приложение в различни изследователски проекти след определена адаптация.

- Проверка на практика как работи въпросника за самооценка при конкретно емпирично изследване с оценка на неговата работоспособност. Това е добре илюстрирано с представяне на изискванията към конкретни елементи в програмата на съответното изследване и последвалото изпълнение на тези изисквания (на примера на четвъртото издание на ESS в България). В краен резултат се прави заключението, че в България са изпълнени вътрешните стандарти за качество, обосновани в рамките на Европейското социално изследване.

В дисертацията идеите и постановките на другите автори са ползвани коректно с необходимото позоваване на съответните места на техните публикации. Очертаните приноси имат оригинален характер и са лично дело на автора.

В стегнат вид авторефератът отразява основните постижения и научни приноси на дисертационния труд.

3. Отражение на научния труд в социологическата литература

По дисертационния труд са направени две публикации на английски език – едната в България, а другата в Гърция. Същевременно по темата на дисертацията са изнесени 8 доклади пред научни конференции и семинари – един в България и 7 в чужбина (Ирландия, Германия, Гърция, Белгия). Това показва, че резултатите от дисертационния труд са намерили място в социологическата литература по предмета на изследване в него.

4. Критични бележки и препоръки

Дисертацията е написана на много добър език (дори без буквени грешки), което не ми дава основания да отправям сериозни критични бележки към нея. Бих направил само две малки бележки:

- На много места се среща термина „осветяване” (на нерешени въпроси, проблеми и др.). Той все повече навлиза в езика на днешните изследователи. Въпросът ми е какъв познавателен смисъл се влага в него – запознаване с даден проблем, или търсене на начин за решаване, или само представяне или нещо друго?
- На няколко места в дисертацията се говори, че качеството на ЕСИ е многоизмерна концепция. Според мен, по точен е терминът „многомерна” концепция.

Разбира се, тези бележки далеч не снижават цялостните научни достойнства на дисертационния труд.

5. Заключение

Становището ми за дисертационния труд „Методологически проблеми на качеството на емпиричното социологическо изследване. Примерен модел за оценка на качеството на емпирично социологическо изследване” на Дарина Николаева Пейчева – редовен докторант към Институт за изследване на обществата и знанието при БАН по научна специалност 5.11.01 „Социология” е **„положително”**

Предлагам на научното жури да присъди на Дарина Пейчева образователната и научна степен „Доктор” (по социология).

20.06.2013 г.

Член на жури:

Чл.-кор. дсн Атанас Атанасов